

SORSDÖNTŐ ÓRAKBAN.

Lelkem antenna a Délvidék felett,
Hiába kobozták el a rádiókat!...
Amíg ott magyarul dobognak a szívek,
Bizton felfogják a magyar adókat.

Zúgva harsog a magyar szentegyházban,
Isten trónját ostromló himnusz-ár...
Tuszkok kezén bilincset oldozó,
Míg enged a határ és pattan a zár...

Nem lehet ezt a himnuszt meg nem hallani!
Nem lehet meg nem érezni ezt az imát.
Az anyatestről letépett tagokhoz
Száll ez az ima, határ s korlátokon át...

S „sanctus“-t cseppet a ministráns,
Ez a sanctus a vérünkben eleven erő!
Áthullámszik folyón, földeken...
Minden istentelennel összeütköző.

Ez a „sanctus“ lelkünknek törvénye,
Törvényre szoktat — jelenlétivel.
El nem nyel felénk áramló kelet-nyugat...
A nemzet homlokán ott az apostoli jel!

S ez az apostoli jel egy a — koronával!
Látom lebegni kék hegyek felett...
S hogy újra eggyé lehessen a korona-teste,
Majd ráncbaszedi az Ur a népeket!...

Leszkay Irén Éva.

A hazudozás

Az igazmondás a legszebb erények egyike. A szavahihető ember és gyermek becsülést vált ki környezetéből, embertársai-ból. Ezzel szemben az emberiség hosszú életében kikristályosodott életbölcsetség röviden így fejezi ki a hazugság következményét: „Aki egyszer hazudni mer, hitelt többé sohasem nyer“. Vagy: „A hazugnak akkor sem hisznek, ha igazat mond.“ Ismét egy másik: „A hazug embert előbb utoléri, mint a sánta kutyát.“ Az igazat mondó embert a közvélemény becsüli, tiszteli, a hazug embert megveti, lebecsüli, elítéli, mondván: „Ennek is sokfelé fog a kaszája.“ A gyermek hazugsága nem mindenben egyezik a felnőttek hazugságával, bár mindkét esetben az egyéni érdek játsza a főszerepet.

A kis gyermekek a 3—4 éves korban igen gyakran valótanságokat beszélnek el. Gyakoriak azok a panaszkodások, melyekben arról számolnak be, hogy valaki megverte őket, — itt, vagy ott akkora madarat látott, mint egy ház. Játékszereit el akarták venni! stb. Ezeket a nagy mondásokat koránt sem szabad hazugságoknak minősíteni. Ez nem viseli magán a tudatosság jegyeit. Nem tekinthetjük másnak, mint csapongó képzelete játékanak. Már előzőleg szoltam arról, hogy a gyermek nem tud különbséget tenni való és kigondolt dolgok között. A tényleg megtörtént események összefolynak az álmokkal, a képzelet élénk képeivel. Az álmokat úgy veszi, mint a való dolgokat. Nem akarok ismétlésekbe bocsátkozni. tehát röviden az egész jelenség úgy veendő, mint a képzelet szabad folyása, mely minden kritikát nélkülöz. Mesélés. Nem szükséges itt, hogy a csacska mondogatót erélyesen meghazudtoljunk vagy éppen büntessük. Közben elég ennyi: „Nem úgy álmodtad? Gondolkozz csak, igazat mondassz-e?”

Tibi egy alkalommal azt állította, hogy a szomszédék kocsisa el akarta tipratni a lovakkal, holott már napok óta nem volt kint az udvarból. A fentebb felhozott figyelmeztetésekre azt mondta: „Akkor lehet, hogy úgy álmodtam.” Talán a szót is kár pazarolni annak a kiemelésére, hogy ez „mondogatás” kellő tapintatos rávezetéssel megszűnik. Teljesen figyelmeztetés nélkül hagyni azonban mégsem szabad, mert szokásszerűvé válhat.

Hazugságról voltaképpen akkor beszélünk, ha az igazság elhallgatása, a megtévesztés szándéka tudatos. Éber figyelemmel kell tehát résen lennünk, hogy mikor az első próbálkozás jelentkezik, nyomban segítségére siethessünk.

Tehát nem „dörögni” kell mindjárt az első alkalommal, hanem szeretetteljesen segíteni! A csirájában a hazugság elfolytása könnyű, ami által nem válhat a gyermek megrögzött hazudozóvá, amikor már majdnem minden erőlködés hiábavaló.

A hazudozás okai többfélék lehetnek. Így az egyszerű megszokás, önmagának, másoknak védelmezése, (hamis tanúzás) önzés, a célból, hogy valamit kiharcoljon magának. Lehet képzeleti, beteges, (patológikus) a gyermek hazugsága. Sokszor a félelem, a büntetés elkerülése az indító ok, nem utolsó sorban pedig a rossz példa.

A hazugságnak elejét veendő, az igazmondásra való nevelést a lehető legkorábban kell megkezdeni. Ennek a fáradságunknak lesz egy másik gyümölcse is, az őszinteség, aminek értékét felesleges hangsúlyoznom. mert a serdülő kornál újra elő kerül. Az első hazudozási kísérletek sikertelensége és a szülők szeretetteljes figyelmeztetése a legjobb óvszer a hazudozás elharapódzására.

Hadd mondjak el egy példát arra, hogy a későn érkezett segítségnyújtás nem tud mindig eredményeket felmutatni. Egyik tanítványomat csendőrök hívták valaminek a tanúsi-

tására. Magamhoz hívtam és figyelmeztettem az igazmondásra, a becsületességre, a hamis vallomás súlyos következményeire. Megígérte, hogy az igazat fogja mondani.

A gyermek vallomása alapján elítéltek egy embert, meghurcolták, persze ártatlanul. „Az igazságot a tyuk is kikaparja” — mondja a közmondás, hát még aki ártatlanul szenved, hogyne keresné az igazságát! Emberünk jobban körülnézett a fennforgó esetben és perét újra felvetette. A fiú másodszori kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy bizonyos jutalmat helyezett a vétkes kilátásba, ha elhallgatja az igazságot és megveri, ha megmondja az igazat. Környezet-tanulmányom azután fényt derített a gyermek elvetemültségére. Odahaza rossz példát látott, mondhatnám egyenesen arra nevelték, hogy az igazat nem kell mindig megmondani. Az én közbelépésem tehát későn érkezett. Belejátszott a gyermek magatartásába az a körülmény is, hogy jutalommal kecsegtették és nem kis mértékben a veréstől való félelem. Az önzés hajszolta a hazugságba.

A hazugság elkerülésének és megelőzésének a legjobb eszköze a jó példa. Ott, ahol a gyermek azt tapasztalja, hogy a szülők és általában a környezet beszéde, gondolkodása összhangban van a cselekedetekkel, nem sok bajunk lesz a hazugsággal.

Ahol másképp cselekednek, mint ahogyan a gyermeket nevelni akarják, tehát más az elmélet, más a gyakorlat, ott nem várhatunk egyeneslelkű, igazmondó gyermekeket. A gyermek sorsát nem kis mértékben az a körülmény dönti el, hogy milyen példával járnak elő szülei, mert a példa vonzó, a gyermek akaratlanul is hatása alá kerül. Nem olyan rossz megfigyelő a gyermek, mint gondolnók, sőt ellenkezőleg! Ha környezetében azt tapasztalja, hogy az igazság elhallgatása szüleinél gyakori, és minden lelkiismeretfurdalás nélkül való, legközelebb ő is reá próbál. Nem másokon, hanem első ízben a saját szülein próbálja meg. A bumeráng visszahull. A gyermekek jó és rossz irányú fejlődése szorosan hozzásimul a családi élethez és annak tükörképét mutatja.

Az egyik apa szeretett fiacskáját valami turpisságon fogta és meg akarta győzni a hazudozás csúnyaságáról. Még véget sem ért az erkölcsi prédikáció, mikor megpillantanak az ablakon keresztül egy nem éppen kellemesnek ígérkező vendéget. — „Menj — mondja az erkölcsprédikátor — és jelentsd, hogy éppen most mentem el hazulról.” Mi volt ez, ha nem a nevelés kicsúfolása! Ránevelik a hazudozásra és később kifogásolják. De más is következik az ilyen fonák helyzetekből. A gyermek átátja a szülők kétszínűségét, következetlenségét. Nyilván az jut eszébe: a felnőttek vizet prédikálnak és bort isznak. Legyen tehát a szülő szavaiban, cselekedeteiben kifogástalan, követésre méltó. Ne üsse agyon egyik szavát a másikkal! Az elért nevelési eredményeket a rossz példával. Példával nevelhető a gyermek

igazmondásra és keltsen adandó alkalmakkor ellenszenvet a hazugság lealacsonyító volta iránt.

Legyen a környezete olyan, hol eleve minden körülmény ki van zárva, ami hazugságra késztesen. Legyen állandó (de sohasem terhes) felügyelet alatt, hogy olyan cselekedetek megelőzhetőek legyenek, miket a gyermek esetleg hazugsággal leplezne!

A szülői ház levegője, a szülő és gyermek közti viszony mindig döntő jelentőségű. Értem alatta azt, hogy a fiúnak atyja, a leánynak az édesanyja legyen bizalmasa. Ne lássa a gyermek a szülőben azt az elsőfokú hatóságot, mely ő felette csak büntetési jogát gyakorolja, hanem lássa bennük a nemes indulatot, kik ha gyermekeik megtévednek, kézenfogva vezetik a helyes útra. Nem büntethetők olyan keményen, hogy legközelebb ne merjen az igazsággal előállani. Igen sok esetben, éppen a büntetéstől való félelem miatt folyamodik a gyermek (a felnőtt is) a hazugsághoz.

A bizalmatlanság és ridegség éreztetése és az ebből eredő gyermeki hidegség a szülők irányában, a legjobb melegágya a hazudozásnak. Ha azonban bizalmat, megértést tapasztal a gyermek szülői részéről, akkor majd nyílt tekintettel áll meg szülői előtt, várván a segítséget, a megbocsátó atyai csók, mely lecsillapítja lelke háborgását, várja a felé nyújtott atyai kézt, amibe belefogódzhat, ha a lejtő szélére lépett. Akkor majd megtér naponként és nem akar kibújni a szülői felügyelet alól, nem áll szemlesütve a szülők kérdő tekintete előtt.

Ha már az tapasztalható, hogy a gyermek félelemből hazudik, az biztos jel arra, hogy a nevelése elhibázott volt.

A hazudozást más szemszögből is meg kell vizsgálnunk. Ugy kell tekintenünk, mint védekezést, mely ha sikerül egyszer, titokban diadalmasan és fölényesen legyőzöttnek tekint bennünket. Azért ha valamire utólag jövünk csak reá, nem hagyhatjuk szó nélkül, hanem a beláttatás alattomoságának, tévelygésének mindig helyénvaló.

A beláttatásnál ne mellőzzük a bibliai érveket, az erkölcsi oktatást. Hassunk az önérzetre. „Ha megtudná valaki, nagyon lebecsülne!“ „Nem tartanak egyenes embernek!“ stb.

A gyermek tágabb környezete is feszélyeztetheti a helyes nevelés eredményeit. Nem egyszer éppen a cinkos társak adják a gondolatot a bajbajutottnak, hogy hazudjon. A barátok, barátok megválasztásában is legyünk segítségére gyermekeinknek.

A hazugság veszedelme igen nagy, azért legyünk résen mindenkor, hogy idejében tudjunk segédkezet adni a vergődő gyermeknek, aki a hazugság lejtőjén hamar vesztébe rohanna!*

* Szemelvény Molnár Dezső, a „Kincünk-gyermeünk“ c. közeljövőben megjelenő könyvéből.